

GÜLNAR NAĞİYEVA

Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitut

Polad Həşimov küçəsi 19

gulnarheshimova@gmail.com

İŞGÜZAR İNGİLİS DİLİNİN TƏDRİSİNDƏ İKT-DƏN İSTİFAFƏ MƏSƏLƏLƏRİ XÜLASƏ

İşgüzar İngilis dili spesifik xüsusiyyətlərə malikdir. Onun danışiq nitqindən nə qədər fərqli olduğunu başa düşmək üçün ana dilimizdə işgüzar ünsiyyətin tərzilə tanış olmaq vacibdir. Bu üslub müəyyən ünsiyyət mədəniyyətini, formallığı, emosionallığın olmaması və istifadə edilməli olan müəyyən klişeləri nəzərdə tutur. Eyni zamanda, işgüzar ingilis dili başa düşülən, aydın və yığcamlığı ilə seçilir. Burada heç bir qeyri-dəqiqlik və qeyri-müəyyən sözlər olmamalıdır: hər şey aydın və konkret olmalıdır.

İnformasiya texnologiyalarının əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, insanlar öz bizneslərini özünəməxsus şəkildə inkişaf etdirmək imkanı əldə edirlər. Bundan əlavə, insanların yaradıcılığını təkmilləşdirir və daha məhsuldar iş görmək iqtidarında olan gənc nəslin formalaşmasını təmin edir. Bundan əlavə, İnformasiya Texnologiyaları əvvəllər öyrənilməmiş məlumatları öyrənməyə, hər bir vəziyyətdən səmərəli istifadə etməyə imkan verir.(1,56)

Açar sözlər: ünsiyyət texnologiya ifadə informasiya imkan söz nəsil

Biznes və işgüzar ünsiyyət anlayışı çox geniş və bir qədər qeyri-müəyyəndir. İşgüzar ingilis dilinin hansı hallarda lazımlı olacağını müəyyənləşdirməyə çalışırıq. Buraya aşağıdakılar aid edilir:

Sənədlərin saxlanması. Buraya hesabatların aparılması, məktubların yazılması, sorğular daxil ola bilər. Sənədlərin tərtibatının necə aparılması qaydasını tələbələrə öyrəndikdən ingilis dilinin qrammatikasının nə qədər əhəmiyyətli olmasını izah etmək vacibdir, eyni zamanda izah olunmalıdır ki, şifahi klişelərdən geniş istifadə etmək və yazılı sənədlərin mətn tərtibatında onlardan istifadə etmək bacarığını aşlamaq mühümdür. Məhz bu hallarda İKT-dən istifadə olunması vacibliyi ortaya çıxır.

CV yazmaq bacarığına sahib olmaq lazımdır. Tələbələrə informasiya texnologiyasından istifadə etməklə daha müasir CV formalarından istifadə edərək özləri haqqında dolğun məlumat hazırlamaq və onlara işəgötürəni maraqlandıрмаq üçün CV-nin bacarıqlı və gözəl tərtib etməyin vacibliyini anlatmaq vacibdir.

Danışıqların aparılması.. Əlbəttə ki, burada mükəmməl işgüzar danışiq bacarıqları vacibdir, çünki hər hansı bir səhv bəla başa gələ bilər. Danışıqlar tərəfdaşlar arasında, müştərilərlə aparıla bilər, onlar alış-satış, əməkdaşlığa aid ola bilər. Danışıqların aparılmasında İKT imkanlarından istifadə olunmasının əhəmiyyəti də izah edilməlidir (buraya on line danışıqlar, SKYPE, What's app, Messenger, İnstiqram, Fax, e-mail daxil edilə bilər)

Müxtəlif təqdimatların, görüşlərin, seminarların keçirilməsi. Burada təkcə şifahi işgüzar nitqdə mükəmməl danışıq qabiliyyətinə malik olmaq yox, həm də məlumatı auditoriyaya təqdim etmək (psixoloji cəhətdən çətin ola bilər), ictimaiyyəti inandırmaq və ola bilsin ki, reklam etmək lazımdır.

Biznes tərəfdaşları və müştərilərlə telefon danışıqları. İngilis dilini eşitməklə yaxşı başa düşmək vacibdir, bu, telefonla ünsiyyət qurarkən çətin ola bilər.

Xaricdə işləyirsinizsə ofisdə gündəlik ünsiyyət yaratmaq imkanlarını yartmağın texniki vasitələrlə mümkünliyünün vacibliyini aşılamaq çox əhəmiyyətlidir.

Beləliklə, beynəlxalq şirkətlərdə işləyərkən işgüzar ingilis dili geniş tələb olunur və bu dildə biliklər çoxlu iş imkanları yaradır. Bu faktları tələbələrə aşəlamağın İKT-nin imkanlarından istifadə etməklə mümkünliyünn izah edilməsi vacib xarakter daşıyır.

Azərbaycanda İKT-nin inkişaf dinamikaşı, uğurla həyata keçirilən neft strategiyası nəticəsində ölkəyə olan inamın artması, beynəlxalq qurumlarla uğurlu əməkdaşlıq nümunələri, yüksək texnologiyaya əsaslanan iqtisadiyyatın formalaşması üzrə qarşıya qoyulan vəzifələr, dövlət siyasətinin tərkib hissəsi kimi İKT sahəsinə göstərilən böyük diqqət və qayğı, ölkəmizin yaxın gələcəkdə yüksək texnologiyalar sahəsində böyük uğurlar qazanacağına zəmanət verir.

İşgüzar sənədlər həcmcə kiçik olur.

İşgüzar sənədlərin müəyyən hissəsini hər bir şəxs özü hazırlamağı bacarmalı, bununla bağlı müəyyən formaları, standartları mənimsəməlidir. Bəzən işgüzar sənədlərin hazır formaları olur ki, hər hansısa bir məsələ ilə bağlı göstəricilər həmin hazır formalara yazılır. Bunun üçün də sənədin dili konkret, ifadəli, aydın olmalı, sənəddə imla xətalrı, qüsurlu cümlələr olmamalıdır.

Rəsmi və işgüzar sənədlərin dilində şablonlar əsas yer tutur. Bəzən rəsmi sənədlərdə -bəyan onların atlarda, manifestlərdə obrazlılıq da olur. Cümlələri ciddi sintaktik ölçülərlə müəyyənən bu üslubda söz sırasının pozulması halları da baş verir. Bu üsluba bəzən nida və sual cümlələrində də geniş yer verilir. Belə cümlələr diqqətin daha da cəmlənməsinə xidmət edir.

İşgüzar məktublarda işlədilen bəzi ifadələrə diqqət yetirək:

- *I am writing to inform you / to confirm / to request / to enquire about*
- *I am contacting you for the following reason...*
- *I read your article and would like to know about...*
- *I am writing with regard...*
- *I wanted to let you know that...*
- *Just a quick note to tell you that...*

Əgər hər hansı bir informasiya tələb olunarsa modal feillərdən istifadə oluna bilər

- *Could you kindly let me know whether you can send...?*
- *I would greatly appreciate it if you could provide me with the details...*
- *Could you please send me...?*
- *I am writing to ask for further information about... —*
- Planlarımızdan danışırıqsa bu ifadələr işlədilir

- *Due to... we need to postpone / cancel / reschedule our meeting.*
- *I'm available on Friday at around 1 pm. Is it convenient for you?*
- *I'd like to meet on Monday at 10 am if you are available/free then.*
- *I'm afraid I can't make it on Monday. How about Tuesday morning?*

Resumeyə cavab variantı

Hello,

Thank you for your recent application and for expressing an interest in career opportunities with The Team.

We wish we had better news for you, but after carefully reviewing your resume, we have decided to pursue other candidates whose backgrounds are better aligned with the requirements of this role.

We wish you the best of luck with your job search and your professional endeavors.

Sincerely,
The Team

İşgüzar görüşlər zamanı istifadə oluna biləcək ifadələr:

- 1.Let's start with
- 2.The first item on the agenda is
- 3.Before we move on, we should...
- 4.What is the main problem?
- 5.As I see it, the most important thing is
- 6.What do you mean by
- 7.I don't quite follow you.
- 8.What should we do about it?
- 9.Does anyone have any comments?
- 10.Does everyone agree on that?
- 11.I agree/I disagree.
- 12.I suggest that
- 13.You have a good point.
- 14.So, we've decided to...
- 15.It was nice meeting you. .
- 16.I'm sorry, but I have to go now.
- 17.Thank you for your time. (2,67)

Müasir cəmiyyətin tələblərinə uyğunlaşmağa və texnoloji inkişafın nailiyyətlərindən faydalanmağa çalışan bütün müəllimlər məzmunu səmərəli çatdırmaq və ümumilikdə tələbənin öyrənmə ehtiyaclarını yerinə yetirmək üçün dərs prosesində informasiya kommunikasiya texnologiyalarını (İKT) tətbiq edirlər. Kompüter əsaslı təlimin rolu xüsusilə xarici dillərin tədrisində getdikcə artmaqdadır. İKT istər metodologiya baxımından, istərsə də kontent baxımından zəngin məlumat bazasına çıxışı təmin etməklə xarici dillərin tədrisini və öyrənilməsini daha maraqlı

edir və xeyli asanlaşdırır. (3,78) Lakin bir müəllimin hər zaman nəzərdə saxlamalı olduğu önəmli bir məqam var ki, tədris və öyrənmə sosial proseslərdir və bu proses müəllimlə şagirdlər arasında ünsiyyət qurulmasını tələb edir. Texnologiya təlim-tədris prosesini bir çox baxımdan asanlaşdırsa da, canlı ünsiyyəti əvəz edə bilmir. Texnologiya həyatımızın, demək olar ki, hər bir sahəsinə inteqrasiya olunduğu üçün tələbələrin öyrənmə hədəflərini də nəzərə alaraq ən yaxşı vasitələri seçməyə çalışan müəllim eyni zamanda texnologiya istifadəsi ilə canlı ünsiyyət və şəxsi bacarıqlar arasında tarazlıq yaratmaq kimi çətin vəzifənin də öhdəsindən gəlməlidirlər.

Dil öyrənmədə İKT bir sıra üstünlüklərə malikdir. Hər şeydən əvvəl, o dərş saatının daha səmərəli təşkilini təmin edir, belə ki, tələbələrin sinifdən kənarda da əlavə tapşırıqlar etmək imkanı yaranır. İkinci üstünlük ondan ibarətdir ki, İKT tələbənin öyrənməsini fərdiləşdirir, yəni tələbə tələsmədən, digərlərinə çatmaq tələşi olmadan öz tempi ilə işləyə bilər. Universitet, magistratura tələbələri İKT vasitəsilə öz maraqları çərçivəsində daha təkmil öyrənmə metodlarından yararlanırlar. İKT-nin dil öyrənmə prosesində daha bir üstünlüyü odur ki, o müxtəlif sahələrə aid həqiqi, real, müasir və dolğun materiallarla müəllimə təlimin məzmununu zənginləşdirmək imkanı verir və beləcə öyrənənlərin motivasiyası güclənir.

Dil öyrənmək uzun zaman və zəhmət tələb edən prosesdir və məhdud dərş saatları çərçivəsində bu proses ləngidiyinə görə müəllimlər tələbələri həvəsləndirməli və onların müstəqil öyrənmələrini təmin etmək üçün hazırda dünyada mövcud olan məlumatları əldə etməyin yollarını öyrətməlidirlər, internetdəki hansı məlumatların etibarlı və lazımlı olduğunu bildirməli, tələbələrin tədris materiallarına online çıxışını təmin etməli və online mühitdə tələbələrlə müzakirələr aparmalı və dil daşıyıcılarla ünsiyyət yaratmada onlara yardım etməlidirlər.

CMC (Computer-Mediated Communication - kompüter vasitəli ünsiyyət) Dil tədrisində tətbiq edilən CALL (Computer Assisted Language Learning - kompüter dəstəyi ilə dil tədrisi) və CMC (Computer-Mediated Communication - kompüter vasitəli ünsiyyət) ən effektiv və geniş yayılmış texnikalardandır. CALL dil tədrisində və öyrənilməsində materialları təqdim etmək, möhkəmləndirmək və qiymətləndirmək üçün kompüter və internet kimi kompüter əsaslı qaynaqlardan istifadəni nəzərdə tutan bir yanaşmadır. 1960-cı illərdə tətbiq edilən CALL 1980-ci illərin əvvəllərində İngiltərədə və digər Avropa ölkələrində, ABŞ-da və Kanadada çox sayda məktəbdə geniş yayılmışdı. O vaxtdan bəri texnoloji mühit, xüsusilə media vasitələri və mobil texnologiyalar sürətlə dəyişdi, internet meydana gəldi. Bu texnologiyalar eyni zamanda ünsiyyət və sosial əlaqələrə güclü təsir göstərdi. (4,87)

GULNAR NAGIYEVA

RESUME
SOME ISSUES USING OF INFORMATION
TECNOLOGY IN TEACHING ENGLISH

Key words communication technology phrase information opportunity word generation

Information Technology is a worldwide accepted educational instrument designed to increase the effectiveness and efficiency of the educational system. Computers are mainly used to improve the learning system. Online learning and remote training are among new education forms. Also, the institutions should use the technology-friendly, not just for the students and also for the parents as well. They don't want to waste precious time for the fee payment they can use the online app or web portal and they can have a day-to-day report of students online itself.

Nowadays we can change physical classroom learning into digital learning by using internet facilities. Now it is possible to attend overseas university education without getting out of the home country. Teachers can easily conduct virtual classes and deliver a high-quality learning experience to students. The institution can conduct meeting, conferences easily from anywhere at any time.

ГЮЛЬНАР НАГИЕВА

РЕЗЮМЕ
ПРОБЛЕМЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИКТ В ОБУЧЕНИИ
АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Ключевые слова коммуникация технология фраза информация возможность слово поколение

Английский - один из важнейших языков, сыгравших значимую роль в процессе глобализации. Это наиболее распространенное средство связи во всем мире. Применение ИКТ требует определенных языковых навыков и стратегий. Внедрение ИКТ в преподавание и изучение иностранного языка влечет за собой изменение учебной программы и изменение самого процесса обучения. Следовательно, интеграция новых инструментов ИКТ, такие как ноутбук, интерактивная доска, ЖК-проектор, Интернет и социальные сети в образовательной среде помогут учащимся использовать английский в очень естественной, реальной коммуникативной и свободной от стресса среде изучения языка. Без сомнения, ИКТ - ценный и инновационный инструмент обучения, улучшающий преподавание иностранных языков. Быстрый рост ИКТ естественным образом повлиял на все аспекты учебного процесса. Использование технологий положительно влияет на преподавание и изучение английского языка. Компьютер, Интернет, умные доски, сотовые телефоны, видеоигры, музыкальные плееры и т. Д. – все это мы можем использовать в процессе изучения языка для повышения мотивации учащихся и повышения языковой осведомленность.

Литература

1. Дарская В.Г. и другие «New Business English» М, 2010
2. А.П. Андрюшкин «Business English», М, 2008
3. Дубаков А.И. « Современная технология», М, 2019
4. Р. М. Əliquliyev, Ə. Q. Əliyev. İqtisadi proseslərdə informasiya texnologiyaları. Bakı, Elm, 2002

Redaksiyaya daxil olma tarixi: 15.02.2024

Çapa qəbul olunma tarixi: 24.02.2024

**Rəyçi: filologiya üzrə fəlsəfə doktoru dosent Təvəkgül Cavadova
tərəfindən çapa tövsiyə olunmuşdur**